

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič
vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODružnice:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 140.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštne čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

PRISRČEN ZAKLJUČEK MOGOČNIH SVEČANOSTI V navzočnosti Nj. Vel. kraljice Marije je bil „Kraljev teden“ na najlepši način zaključen

Ljubljana, 9. septembra.
Kateri dan kraljevega tedna je bil najlepši in najsvečanejši, je težko reči, ker so se vsi dnevi s svojo raznoterostjo kosali med seboj. Gotovo je bila pa največja nedelja z odkritjem spomenika, najtoplejša pa večerinja praznik, ker ga je s svojo prisotnostjo obznanila in ogrela kraljica Marija.

Ulice so bile tudi večeraj ves dan polne, zlasti kmečkoga ljudstva, ki je priromalo v Ljubljano v velikih skupinah, kakor na božjo pot. Razživelo se je tu in se okrepilo na duši in na telesu. Vživalo je kakor v pravadnih ob žetvenih praznikih. Dobro založeni z vsem najboljšim, kar sta jim dala zemlja in hlev, so prihajali kmetje v Ljubljano, štedili pa tudi niso in niso varčevali, čeprav so težki časi; privoščili so si, ker so vedeli, da je velik praznik. Kakor morda še nikdar prej se je te dni manifestiral domovinski čut vseh slojev na tako izrazit način, da so strmeli vsi, ki so se spominjali nekdanjih naročenih in aranžiranih narodnih svečanosti. Pretežna večina manifestantov je bila z dežele, da jo meščanstvo kar izgine v morju ljudskih množic.

Svoje bivanje v Ljubljani je pa ljudstvo izrazilo do zadnjega trenutka. Okrepilo se je v velikem navdušenju za kralja in domovino, zanimalo se je za vse kulturne prireditve in strome obdobja mestne pridožitve moderne tehnike. Razsvetljiva je bila ljudstvu razodetje, za zabavo so se kmeti sile družine ure in ure vozile z električno, polni so bili vrtiljaki in aerodrom na velesojmu, oblegali so nove stavbe in se divili nebotičniku. Z navdušenjem so pevci z dežele sodelovali pri velikem koncertu, ki je moral preveriti naše sosede, da po pravici nosimo ime: narod pevcev. Vse so preprosti ljudje našli in vse iztaknili, kar jih je zanimalo. Pasaja palače Viktorije je bila ves čas polna občudovalcev in radi bi bili plačali lepo vstopnino, da bi se smeli malo voziti z liftom. Izprasevali so meščane, koliko to velja in namrali, da jim Ljubljanci ne privoščijo takih užikov. Ali sluga je mož na praven mestu in kmečke mame so se štemeno dvigale v višavo. Jaj, to je bilo imenitno — pa je oče ešel v žep in sponzoriral sloni najlepšo vrtinčino. Sluga pri liftu bi bil lahko sploščal celo zalogo razglednic te imenitne naprave. Ampak naši gostje tudi niso pozabili, da je rojstni dan Device Marije, pa so se oglašili tudi pri njej na Rakovniku. Kakor čujemo, so pa to pot spravili ofer gostilničarji in pa prodajalci čudovitih novosti na velesojmu.

Zbirališče vseh množic je bil vse dni Mestni trg, kamor je noma vsakdo, da vidi spomenik kralja Petra, ki je bil tako imeniten gospod in dober mož skozi in skozi. Z vzbočenimi psi je stal pred njim sivozlaske gasilce. Kakor pri paradi je kralju dolgo gledal v oči, da kralj vidi njegovo odločnost in korajžjo. Desna roka se je možu dvignila in krepko je potegnil po košatih brkih. In zopet je mimno stal. Pa se mu je dvignila levica in spet si je zavil drugo stran brk. Pa še tretjič in četrtič tako. Da, tako je, mušace je moral imeti pravi mož, natančno tako kakor jaz, — pa je salutiral, levo kreni in strumno odkorakal k Sokolu. Živio kralj Peter, živio kralj Alesander in vrček je bil prazen.

Seveda ni vsakih občinskih svetovalcev in županov manjkalo tudi pri otvoritvi prenovljene mestne hiše. Košate mame z bleščečimi židanimi rutami na glavah so zadovoljno prikimala županovemu govoru in opozarjale svoje moče — župane — in občinske svetovalce, da bi bilo treba tudi doma kaj napraviti. Ne bodo več trpele sej in preprirov v svojih hišah, kar takoj naj zidajo občno in mati županja bo takrat gospa kumica s podoknico, belo oblečeno deklico in puščalcem.

Otvoritev prenovljenega magistrata

Ob pol 11. je bil prenovljeni rotovž poln najodličnejših gostov, ki smo med njimi opazili razen župana, vseh občinskih svetovalcev, in višjih uradnikov, obnovitelje rotovža, akademikega slikarja prof. Mateja Sternena, mestnega arhitekta ing. Vlada Mušiča in konservatorja dr. Frana Steleta, konzularni zbor, naše likovne umetnike in umetnice ter več drugih uglednih oseb. Župan dr. Dinko Puc se je v svojem otvoritvenem govoru predvsem zahvalil občinskemu svetu, ki je dovolil kreditirati za vstajenje krasote palače iz smrdljivih podrtij, prav pristoje pa tudi umetnikom Sternenu in Mušiču, ki sta svojo težko nalogo rešila svestransko mojstrsko. Konservator dr. Stele je obširno predaval o zgodovini hiše, čes, naj prenovljeni rotovž pomeni vstajenje stare Ljubljane. Grafičarji prenovljenega magistrata, arhitekt

ing. Mušič, je pa popisal svoje težko in odgovorno delo tako, kakor čitamo na drugem mestu. Občinstvo je z vzkliki izrazilo svoje priznanje in zahvalo obema mojstrom, kakor tudi konservatorju Stetu, ki se je s peresom, besedo in nasvetom zavzel za obnovitev zazidanih lepote. Mestno hišo je spremenil v pravi pravilni dvor, ravnatelj mestnih vrtov Anton Lap, da se množice gostov niso mogle ločiti od prijaznih svetlih prostorov.

Kraljica pred spomenikom kralja Petra

Že pred tretjo uro so se zgrinjale množice z vseh strani mesta pred rotovž in sprasevale za imena gospode, ki je pred spomenikom pričakovala kraljico Marijo.

Natančno so si vtisnili v spomin vedno prijazno se smehljajoči obraz ljubljanskega župana in spoštljivo so se ozirali na gospode v cilindrih, ki so postavili spomenik. Nikdar še niso nikjer čitali njih

V stebrišču mestne hiše se je kraljica podpisala na poseben list spominske knjige, nato si je pa ogledala prenovljeno mestno hišo ter se o njej izrazila z največjim občudovanjem.

Skozi špalir nepreglednih množic se je kraljica v spremstvu že imenovanih dam in gospodov pripeljala na Kongresni trg h koncertu, kjer je nastopilo 113 pevskih zborov s približno 2400 pevskimi in pevci pod vodstvom prof. Marka Bajuka in Jan. Ev. Gašpariča, ki sta se menjavala na dirigentskem odru. Dirigenta sta absolvirala že dve tretjini programa, ko je množica vzvalovala in zabučala z živio klici ter se je kraljica s spremstvom pojavila na za njo pripravljeni tribuni, kjer so jo med drugimi dostojanstveniki pričakovali podban dr. Pirkmajer s soprogo in škof dr. Rožman. Ko je kraljico pozdravil podban dr. Pirkmajer, so ji bili predstavljeni tudi predstavitelji prirediteljev koncerta in oba dirigenta, nato je pa tisočglavi zbor pod

simpatijami se je občinstvo zlasti zanimalo za mlado, elegantno gospo ministrovo Ančo Kramerjevo, ki so jo doslej le redki poznali, ker se je v svoji skromnosti le izjemoma posluževala svojih reprezentacijskih pravic. Seveda so kraljico pričakovali tudi častna dvorna dama ga. Franja Tavčarjeva, soproga divizijskega generala ga. Iličeva, županja Olga Pucova, ga. direktorja Krotke, popularna ga. Gromova in druge zastopnice ženskih organizacij, najbolj nemirni pa so bili otročki, ki so v špalirju komaj čakali, kdaj kraljici potresejo pot s cvetlicami.

Veselo pozdravljena se je kraljica pripeljala točno ob 16. s svojim spremstvom, ki so bili v njem tudi ga. dr. Pirkmajerjeva, divizijski general Bogoljub Ilič, knezskofof dr. Rožman in ostali dostojanstveniki z banom dr. Marušičem na čelu.

Pred paviljonom je Nj. Vel. pozdravila dvorna dama ga. Tavčarjeva in ji predstavila voditeljico razstave go. Anico Zupanec-Sodnikova, ki je kraljico nagovorila s kratkim, iskrenim nagovorom, v katerem je poudarjala srečo in ponos jugoslovenskih umetnic zaradi obiska zaščitnice umetnosti ter končala svoj govor z vzklikom Nj. Vel. kraljici, Nj. Vel. kralju Aleksandru kot pokrovitelju vsega lepega, in vsemu kraljevskemu domu ter ji izročila z umetniškim okusom spleteno kito dragocenega cvetja. Kraljici je predstavila tudi slikarici Avgusto Santlovo, ki se je v ta namen pripeljala iz Maribora, ter Eldo Piščančeva, ki se je poleg go. Sodnikove največ težkovala za razstavo. Z največjo ljubeznivostjo je kraljica počastila go. ministrovo Ančo Kramerjevo ter ostale dame in gospode, nato si je pa nad pol ure z največjim zanimanjem ogledovala razstavo, ki jo je po njej vodila in ji podrobno tolmačila vse slike ga. Anica Zupanec-Sodnikova. Kraljici so bila dela naših umetnic tako všeč, da si je s kritičnim očesom ogledala razstavo trikrat v največje zadoščenje in radost prireditelj. Umetnice in vsi navzoči so morali konstatirati, da je naša vladarica prvostvorna poznavalka umetnin, ko je strokovnjaki in pravico ocenjevala delo za delom.

Z izpodbudno in izredno laskavo pohvalo se je visoka dama poslovila od slikaric ter odšla po s cvetjem posuti stezi med vriskanjem presrečnih otročkov skozi špalir, mimogrede je pa ljubko pobožala še malega Urbanca, ki se kar ni mogel ločiti od lepe kraljice in je skremžil obrazek v solzah, ker revček ni smel z njo.

Pri predstavi »Gorenskega slavčaka«

Na umetnice in na ženstvo je napravila kraljica najgloblji vtis in niso mogle prehaliti njene ljubeznivosti in očarljive preprostosti. Po parku je avtomobil počasi privozil do hotela »Tivoli«, kjer je bila na prostem predstava »Gorenskega slavčaka«.

Kraljico pred razstavo kluba likovnih umetnic pozdravlja slikarica Anica Zupanec-Sodnikova. Od leve na desno: soproga podbana dr. Pirkmajerjeva, dvorna dama dr. Švrljigina, Nj. Vel. kraljica, ban dr. Drago Marušič, soproga divizijskega Iličeva, slikarica Anica Zupanec-Sodnikova in dvorna dama dr. Tavčarjeva.

Le počasi se je pogojevalo na Kongresnem trgu navdušenje in pevci so morali še enkrat zapeti »Triglav«, ki se je z njim končal veličastni koncert.

V Jakopičevem paviljonu

Pred Jakopičevim paviljonom ter po glavnem drevoredu, pa tudi po s cvetlicami zasajenih tratah parka, se je med tem zbrala ogromna množica, v paviljonu so pa kraljico pričakovali prireditelji razstave kluba jugoslovenskih likovnih umetnic, slikarice Anica Zupanec-Sodnikova, Avgusta Santlova in Elda Piščančeva. Razen njih je bila pa pred paviljonom in v špalirju zbrana vsa čista našega ženstva. Z največjimi

kac. Za kraljico je bila pripravljena slavnostna loža, kamor so sedle tudi ga. Anči dr. Kramerjeva, dvorna dama Franja Tavčarjeva, ga. podbanova dr. Pirkmajerjeva, dvorna dama dr. Švrljigova, županja Olga Pucova in ostalo spremstvo, ki se ji je pridružilo v Jakopičevem paviljonu, namreč ban dr. Drago Marušič, divizijski Ilič, škof dr. Rožman, razen njih pa tudi direktor dr. Borko, rektor dr. Šerko, župan dr. Puc in podžupan Jarc in upravnik župančič.

Ko se je pogojevalo pozdravljanje množice, je kraljici izrazil dobrodošlico župan dr. Puc in predstavil upravnika gledališča pesnika Otona Župančiča ter ravnate-

lja Mahkota. Dva člana zbora v narodni noši Gorenjca in Gorenjke sta pa kraljici izročila domačo puščico iz nageljnov, rožmarina in roženkavta.

Kraljica Marija je z vidno pozornostjo sledila »Gorenskemu slavčaku« prav do konca in v zahvalo sprejela nalašč za njo tiskan program z akvarelno naslovno sliko Gorenjca in Gorenjke. Podobne programe je prejelo tudi ostalo spremstvo kraljice. Vidno zadovoljna se je kraljica poslovila od predstavnikov, nastopajočega ansambla in naroda ter se med iskrenimi ovacijami publike odpeljala skozi nepregledni špalir občinstva proti Bledu.

Pri vseh prireditvah, ki jih je počastila kraljica, so vzdrževali red naši vrli skavti in brhke planinke. Gotovo občinstvu najsimpatičnejši reditelji, ki jim je hvaležna tudi policija.

Monstre-koncert »Sloge« in »Drave«

V množici prireditelj kraljevega tedna je marsikdo pregledal prireditve, ki so se pa najbolj odlikovale po svoji umetniški višini. Ljudje, utrujeni po slavnostih odkritja spomenika, po vseh teh mogočnih vtisih in pa zaradi pestrih slik veličastnega slavnostnega spreveda, kakor tudi zaradi ogledovanja mesta, predvsem pa zaradi naporov na velesojmu, torej ljudje, ki niso vajeni tolikih vtisov, razburjeni in užikov v tako kratkem času, so nehote pozabili na monstre-koncert, ki sta ga priredili godbi »Sloge« iz Ljubljane in »Drave« iz Maribora. Če pomislimo, da so člani teh godb sami železničarji in delavci, ne pa visoko muzikalno izobraženi konservatoristi, mora vsakega pravico ljubeznivega strokovnjaka presenetiti umetniška višina izvajanja kraljice in tudi z umetniškega stališča prvostvornega in popolnoma koncertnega programa.

Združene glasbenike, ki jih je bilo 96, sta izmenoma vodila ambiciozna dirigenta gg. Heribert Svetel iz Ljubljane in g. Žekar iz Maribora. Njunemu neizmerno poštvovalnemu trudu in najvztrajnejši potrpežljivosti, osobito pa njunemu veliku znanju, se imamo zahvaliti, da smo imeli v Ljubljani v nedeljo zvečer resnično monstre-koncert, kakoršnega nismo slišali še dolgo. O njega umetniški kvaliteti so se izrazili strokovnjaki z največjim občudovanjem in spoštovanjem vseh sodržavnikov. Mi pa moramo konstatirati, da bi bili veseli, če bi Ljubljana imela vedno na razpolago tako veliko in dobro izvežbano godbo, ki je zmogla vzorno izvajati tudi najtežje skladbe. Če torej ta večer za teže glasbene užitke nerazpoloženo občinstvo ni poštvovalnosti godbenikov izkazalo zaslužnega priznanja, naj to obžalovanja vredno dejstvo ne žalosti sodelujočih. Preverjeni naj bodo, da so storili več, kakor je bila njihova dolžnost in tudi mnogo več, kakor smo od njih pričakovali. Zato naj pa s tem večjim veseljem služijo našemu kulturnemu napredku, ki vedno zahteva žrtve, vendar pa zapušča v srcih najsilnejše občutke, da smo storili dolžnost in koristili narodu in domovini.

Blejski šahovski turnir

Bled, 9. septembra. Večera je bil na Bledu prost dan in so se odigrale samo prekinjene partije iz prejšnjih kol. Dr. Aljehin je res v briljantni formi, kar je znova dokumentiral v partiji s Kashdanom, katero je remiziral, čeprav je bila zanj že izgubljena. Pirc si je nekoliko opomogel. Zmagal je nad Astalošom. Dr. Tartakower je izgubil proti Bogoljubovu, Colle pa proti Niemcovju, dočim je bila partija dr. Vidmar-Colle remis.

Danes se je odigralo zadnje kolo prvega turnusa. V 13. kolu sta igrala Niemcov in Spielmann. Niemcov je otvoril svoj sistem in se je že dopoldne približala igra končnica. Niemcov je v prednosti. V drugi partiji Pirc-Colle je Pirc žrtvoval kmeta, pa ga je kmalu dobil nazaj, tako da je sedaj za oba približno enaka pozicija. Flohr igra proti dr. Vidmarju, ki je žrtvoval kmeta, dobil pa je zanj napad. Partija Bogoljubov-dr. Astaloš je bila prav zanimiva. Dr. Astaloš se je branil po ortodoksnem sistemu, vendar je bil Bogoljubov opoldne v boljšem položaju. V partiji Kashdan-dr. Tartakower se je dr. Tartakower branil s Tarraschovo obrambo, žrtvoval je kmeta in s tem prešel v napad. Zrtvoval je še figuro in bo partijo najbrže dobil. Maroczy in Stoltz sta otvorila partijo 4 konj, Stolz je v prednosti. Dr. Aljehin je igral s Kostičem, ki se je nenavdno branil, a stoji precej slabše in bo najbrže partijo izgubil.

»Nautilus« se je vrnil

Pariz, 9. septembra. AA. Poročajo iz Osla, da je podmornica »Nautilus« prispela v Longyearbyen.

Enle Gaborian

Vampirji velemesta

Roman

— Zakaj mi pa tega niste povedali? — je vprašal baron de Breulh osorno. Priliceno se je priklonil Sabini, se opravičil, da jo je nadlegoval, in očividno ogorčen je odšel.

— Tudi tale je vreden ljubezni, — je pomislila Sabina.

Ze se je hotela vrniti v svojo sobo, ko je začula nekakšen prepir. Vrata salona so bila samo priprta in Sabina je slišala, kako nekdo zahteva, naj ga grof de Mussidan takoj sprejme; sluga so mu pa zatrdjevali, da to ne gre.

Posetnik ni bil nihče drugi nego sam gospod de Clinchan, prijatelj grofa de Mussidana iz mladih let, poleg Ludovica edina priča smrti nesrečnega Montlaurisa.

Gospod de Clinchan ni bil velik, niti majhen, niti debel, niti suh, niti lep, niti grd. Toda v istem hipu je bil tako razburjen, da Sabina niti pozdravil ni.

Cim je pa zagledal grofa de Mussidana, je planil proti njemu, rekoč: — Octave, reši naju! Gorje nama, če ne razdereš zaroke svoje hčere z...

Nervozna roka grofa de Mussidana mu je zatisnila usta, da bi ne izgovoril imena.

— Kaj si znorel! — je zašepetal grof. — Ali ne vidiš moje hčerke?

Sabina je ubogala poveljujoči očetov pogled in hitro odšla. Toda gospod de Clinchan je bil povedal dovolj, da jo je navdal z bojaznijo in nezaupanjem. V tem je bilo res nekaj tajinstvenega; dokaz je bila naglica, s katero je grof zatisnil svojemu prijatelju usta. Toda kako zvedeti, o čem bo oče govoril z de Clinchanom? Pomislila je in kmalu ji je šinila rešilna misel v glavo: če se ji posreči priti mimo jedilnice in v stranski salon, oddeljen od glavnega salona samo z navadnimi vrati, bo njena radovednost potolažena. Hitela je tja. Slišala je vsako besedico obeh mož.

— No torej, za kaj gre? — je vprašal grof razburjeno.

— Ne vem, kako se je to zgodilo, — je odgovoril de Clinchan ves obupan, — toda tajna biroskega gozda je že znana. Anonimno pismo, ki sem ga prejel pred dobro uro, mi grozi z vsem mogočim, če ne preprečim poroke tvoje hčerke z baronom de Breulhom. Ah, ti lopovi mi pišejo, da jim je vse znano in da imajo v rokah dokaze.

— Si pregledal svoj dnevnik? — je vprašal grof de Clinchana. — Ali ne manjkajo v njem trije listi?

— Da.

— Kako je mogoče, da so jih iztrgali?

— Če bi ti le mogel odgovoriti na to vprašanje! O tem nimam niti pojma

in če mi moreš povedati...

— Ali moreš fantiču za svojo služn-

čad?

— Jo že imam! — je vzkliknil de Clinchan nenadoma.

— Kaj?

— Čuj. Moj komornik je Lorin, ki je že šestnajst let pri nas v službi in mi je brezmejno vdan. Toda pred meseci, neke nedelje, je bil v okolici Pariza na ljudski veselici, kjer je malo praveč popival z ljudmi, s katerimi se je bil seznanil v vlakcu. Po jedi se je zapletel z njimi v prepir in obdelali so ga tako imenitno, da je ostal polmrti mesec v postelji. Odnasel je pošteno rano, zadano z nožem v ramo.

— Kdo je pa ta čas streget?

— Fant, ki ga je najel moj kočijaž v nekem zavodu za posredovanje služb.

Grofu de Mussidanu se je že začelo svetiti v glavi. Spomnil se je moža, ki ga je bil poslal in bil tako predrzen, da mu je pustil vizitko, glasečo se na ime B. Mascarota v rue Montorgueil.

— Ali veš, kje je ta zavod?

— Seveda vem, v rue du Dauphin, baš nasproti mene.

Grof je srdito vzkliknil.

— Ah, ti lopovi so sihi! Morava se udati. Toda če bi čutil v sebi dovolj energije, da bi se mogel braniti škandala, bi se ne bilo treba vdati...

Te besede so vplivale na barona de Clinchana tako, da je ves zadržtel.

— Nikoli! — je vzkliknil, — nikoli! Sam se že odločil. Če se nameravaš upirati, mi povej odkrito, pa se vnuem domov in si poženem kroglo v glavo.

— Torej se vdam! — je dejal grof de Mussidan z resignacijo, ki je pričala, da je že položil orožje.

Sele po teh besedah si je de Clinchan globoko oddahnil. Ker ni vedel, kakšen napad je bil že organiziran na grofa de Mussidana, ni slutil, da ga bo tako lahko pregovoril, naj ne da hčerke de Breulhu.

— Končno te je srečala pamet! — je dejal. — Če bi ne bil storil tega zločina, bi jaz ne bil prisiljen storiti drugega in tudi v dnevniku bi to ne bilo zabeleženo.

Po tem ostrem odgovoru je zavladala tišina.

Vsa trda od groze, drhteč po vsem telesu je Sabina vse dobro slišala. Kaj takega ji niti najstrašnejše slutnje niso slikale... Zločin!... V življenju njene očeta je bil zločin!

XIII.

Od včerajšnjega dne, to se pravi od trenutka, ko je pograbil palico, da bi kaznoval vrlega Mascarota, je bil grof de Mussidan ves iz sebe. Na bolečine v nogi sploh ni mislil in vso noč je hodil po knjižnici sem in tja, napeto razmišljajoč, kako bi se rešil iz rok teh lopovov. Toda dvajset ur je nekoliko ublažilo njegov gnev in baš v tistem hipu je prišel baron de Clinchan. Lahko ga je torej sprejel razmeroma mirno.

Grozote ameriških preiskovalnih metod

Zasliševanje tretje stopnje — Aretirance kruto mučijo, da izsilijo iz njih priznanje

Ameriški prezident Hoover je imenoval komisijo pod predsedstvom Wickershama, ki naj bi se prepirala, koliko je resnice na vesteh o grozotah ameriških preiskovalnih metod, in postavila o tem podrobno poročilo. Komisija je izpolnila svojo nalogo in predložila prezidentu obširno poročilo, iz katerega je razvidno, kako strašne razmere vladajo v ameriških ječah. Največjo pozornost so vzbudile v ameriški javnosti podrobnosti o grozotah zloglasnih zasliševanj tretje stopnje. Komisija je ugotovila, da se vrše najhujše grozovitosti v samem New Yorku. V Chicagu se je policija zadnje čase nekoliko poboljšala in ravna kruto samo z najhujšimi zločinci, ki pa tudi ne drže rok križem in pobijejo vse policiste, ki jim pridejo v roke.

Protokol komisije omenja najrazličnejša sredstva in pripomočke za trpinčenje jetnikov. Aretiranec, ki pride v preiskavo samo pod sumom zločina, je lahko vesel, če pride iz ječe brez mučenja, s katerim hočejo izsiliti iz njega priznanje. V zvezi z zloglasno Loebejevo afero je bil po nedolžnem aretirani tudi neki učitelj, ki so ga policaji tako dolgo pretepali,

da se je sam obdolžil zločina, o katerem ni imel pojma. Iz tega je nastal javen škandal in oblasti so morale strogo prepovedati vsako izsiljevanje priznanja potom mučenja. Toda oblasti se niso brigale za izvrševanje te odredbe.

Priljubljeni pripomoček pri zasliševanju je telefonski seznam, ki je v New Yorku zelo obsežen. To je debela, trdo vezana knjiga, ki je po mnenju policije zelo prikladna za razbijanje po jetnikovi glavi. Drugi pripomoček preiskovalnih sodnikov in policajev je pendrek, s katerim neusmiljeno pretepajo aretirance, dokler ne izsilijo iz njih vsega, kar hočejo imeti v protokolu. Rafinirano je tudi mučenje v sobi za zlate ribice, v sobi s steklenimi stenami, kjer nesrečnega noč in dan opazujejo. V Bostonu, Filadelfiji in Cincinnati razmere niso tako strašne, vendar pa tudi v teh mestih aretirance med preiskavo mučijo. V Filadelfiji jih zapirajo v ledenico,

kjer zmrzujejo tako dolgo, da svoje grehe priznajo.

Tretja stopnja zasliševanja je označena v poročilu komisije kot oficijelna ustanova newyorške policije. Vsaka policijska stražnica ima mučilno orodje. Aretiranci pridejo na stražnico zdravi, čez nekaj ur imajo pa zabuhle obraze,

s strašnimi podplutbami, polomljena rebra in krvaveče rane.

Če se kdo pritožuje, so policisti takoj pripravljeni priseči, da je padel po stopnicah in se pobil. Drugi jetniki so pa tako zastrašeni, da kot priče potrdijo vse navedbe policajev in preiskovalnih sodnikov.

Zasliševanje se prične navadno z udarcem po obrazu

ali s palico po glavi. Aretirancu se tudi lahko pripeti, da mu med zasliševanjem tako zategnejo kravato,

da se začne daviti.

Med zasliševanjem ga neusmiljeno pretepajo. Včasih pa ravna z aretirancem zelo lepo, izražajo mu globoko simpatijo in ga zagotavljajo, da se mu ni treba ničesar bati, naenkrat pa dobi od zadaj tako strašen udarec, da se kar opoteče. Najblazji način mučenja se zdi policistom, če puste aretiranca spati, dokler ne zblazni. Najvišji funkcijonar ameriškega državnega tožilstva Georges Dedalie je pravil o mornarju, ki so ga na ta način zasliševali celih 8 mesecev, in o nekem krčmarju, ki ga je policija mučila tako celo leto. Mornar pa ni bil obtoženec, temveč samo priča.

Naziranje velikega dela jetniškega uradništva in preiskovalnih sodnikov je izraženo v izjavi newyorškega državnega tožila T. S. Kanea, ki je dejal komisiji: »Kaj pa hočete? Mar naj dajemo morilecni sladoled?« Značilno je, da ravna v Ameriki, ki se tako ponosa s svojim viteštvom, po ječah z ženskami prav tako kruto, kakor z moškimi.

Pilot z letalom vred zgorel

V Trebiču na Moravskem je priredil moravski Aeroklub v nedeljo letalski miting, na katerem se je smrtno ponesrečil znani češki pilot Vaclav Peřina. Pokojni je bil znan letalski akrobat že kot vojaški pilot. Služil je v Olomucu in sodeloval je na vseh večjih letalskih prireditvah. Leta 1928 se je udeležil letalskega mitinga in visoko nad letališčem se mu je nenadoma pokvaril motor. Samo njegovi hladnokrvnosti in spretnosti se je bilo takrat zahvaliti, da se ni pripetila strašna nesreča. Aeroplan je namreč padel naravnost na množico gledalcev na cesti pred poslopjem ravnateljstva letališča. Junaški pilot je v zadnjem hipu okrenil krmilo tako, da aeroplan ni zadel nobenega

človeka, pač se je pa razbil, toda letalec se je k sreči le nekoliko ranil na kolenu.

Potem je dal Peřina vojaški službi slovo in postal je pilot moravskega Aerokluba. Na vsaki letalski prireditvi se je produciral kot drzen akrobat. V nedeljo je tudi delal v zračnih višavah akrobacije, naenkrat se mu je pa letalo vnelo in treščilo iz višine 800 m na letališče. V razvalinah letala je Peřina zgorel. Vzrok nesreče še ni znan.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

3 žene in 30 otrok je zapustil

Tri žene in 30 otrok žaluje za romantičnim šefom policije v Wheelwrightsu v ameriški državi Kentucky Johnom Hallom. Njegovo življenje je bilo zelo čudno. Celih 30 let je bil strah in trepet vzhodnega dela države Kentucky in na vesti je imel kot poglavar roparske tolpe nebroj zločinov. Sedemkrat se je zagovarjal pred sodiščem zaradi roparskega umora, pa mu niso mogli nobenega dokazati in niti en dan ni sedel v ječi. Ker niso mogli napraviti njegovemu zločinskemu početju konca po zakonu, so si pomagali na čisto ameriški način. Hall je postal šef policije. In praksa je pokazala, da je bila ta metoda pravilna, kajti Hall je bil šef policije vzor vestnega in strogega čuvaja zakona. Edina njegova napaka je bila ta, da se ni mogel sprijazniti s prohibicijo in ko so že na smrt bolnega pripeljali v bolnico, je prosil, naj mu prinese liter žganjaja, kar je bila njegova vsakdanja porcija.

Uprava bolnice je imela s Hallom sploh mnogo preglavic. Bolnik je odločno odklanjal zahtevo, naj odloži svoj jekleni oklep, ki so se na njem poznali sledovi številnih krogel in ki ga 10 let ni odložil. V posteljo je vzel tudi svoje pištole. Upravnik bolnice je moral poklicati njegovega najboljšega prijatelja, ki mu je dolgo prigovarjal, predno se je dal prepričati, da v bolnici ne kaže nositi oklepa, niti pištole. Hall je v bolnici umrl in k pogrebu so prišli tri žene, ki so trdile, da so bile z njim poročene. Seboj so pripeljale 30 Hallovih otrok.

Večja množina makulturnega papirja
naprodaj po zelo ugodni ceni
Naslov pove uprava Slovenskega Naroda

Jernej Kilar
RAČUNSKI NADSVETNIK V P.
opešan od dolgega pota, danes ob 7. uri v 83. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspa.
Pogreb predraga pokojnika bo v četrtek dne 10. septembra 1931 ob 1/2 5. uri popoldne iz hiše pokojni, Rimska cesta št. 9, na pokopališče k Sv. Križu.
Prosi se tihga sočutja.
Ljubljana, dne 9. septembra 1931.
MARJA, soproga; IVAN, ANTON, ANA, ADOLF, RIKO, otroci; EDMUND KASTELJO, zet; MARJANCA, FRANCI, JELKA, BOGDAN, MITJA, vnuki in vnučja.

V BOJU PROTI JETIKI
je potrebno potrebna knjiga
Doc. dr. Iv. Matko: Protituberkulozni dispenzar v službi socialne-higijenske borbe proti jetiki kot ljudski in kulni bolezn.
Veliko delo, ki obsega 830 strani, velja broširano Din 270.—, vezano 300.—.
Naročila točno izvršuje
Knjižarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Štefnburgova ulica št. 3.

Mali oglasi
Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah.
Za odgovor znakalo! — Na vprašanje brez znakala ne odgovorjamo — Najmanjši oglas Din 5.—

ROSESTVO
19 oravov veliko in VODNO ZAGRO
pocenj proda Martin Kozole, Rajhenburg. 2533

Modroce
predeluje in očisti fino prahu na specialnem stroju samo
Rudolf Sever,
LJUBLJANA, Marijin trg 2

KUHARICO
samostojno in dobro, z dolgoletnimi spravevali ter dobrih referencami, išče grad Volčji potok, pošta Radomlje - Jarše, Gorenjsko. 2535

BUKOVA DRVA
TRBOVELJSKI PREMOK pri št.
"KURIVO"
LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 33 (na Balkanu)
Telefon 34—34

Telefon 2059
Premog suha drva
Pogost. Bobarčičeva

Klavirji!
pianini
Kupujte na obroke
od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Steiner, Steinway, Förster, Petrof, Hertz, Stingl original, ki so nesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice
Alfonz Breznik
Aleksandrova cesta št. 7 (vokal Beethovne ulice)
Najcenejša posejevalnica.

Vsa pleskarska in soboslikarska dela
izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo
J. HLEBŠ
družba s s. z.
pleskarstvo in soboslikarstvo
Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

POSETNIKOM VELESEJMA!
Prva paro-brzolikalnica JOSIP BOC, LJUBLJANA, Kolodvorska ulica št. 6 (vis-a-vis hotela Štrukelj)
Edina v Ljubljani, ki Vam po par minutnem čakanju v posebnem prostoru nudi posebno zlikano obleko.
Ob priliki velesejma in kraljevega tedna odprto tudi ob nedeljah dopoldne.

OSVALD DOBEIC
Ljubljana
PRED SKOPIJO ŠTEV. 15
priporoča svojo bogato zalogo galanterijskega, kratkega in modnega blaga po najnižjih cenah.
Velika izbira vseh vrst nogavic, D. M. C. in C. M. S. predmetov.
NA DEBELO! NA DROBNO!

Specijelni entel oblek in volan
francoski sistem pri
Matek & Mikeš, Ljubljana
(poleg hotela Štrukelj)
»BRED« žepni robcem Din 2.— — Namodernejše vezenje zaves, pregrinjali in perila.

Črni in beli mošt
od Din 10—12
Posebna prvovrstna kvaliteta vinogradiške zadruge Jesenice pri Splitu ravnokar dospel.
Toči: OPERNA KLET, Gledališka ulica 2.
LJUBLJANSKI DVOR, Kolodvorska ulica 28.
TRNOVSKI ZVON, Krakovski nasip 12.

POZOR!
Pleskarska in ličarska dela
za privatnike in nove stavbe
z najugodnejšimi pogoji izvršuje strokovno
IVAN GENUSSI, pleskar, Ljubljana,
IGRIŠKA ULICA ŠT. 10
Postrežba točna! Cene solidne!